

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammarberg'in KTİHV'i Ziyareti

Toplantı Raporu

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammarberg 7-9 Temmuz arası adımıza önemli bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaretleri kapsamında Kıbrıslı Türk İnsan Hakları Vakfı (KTİHV) ile de temasa geçen Komiser Hammarberg'e, KTİHV yetkilileri, 9 Temmuz sabahı, Lefkoşa'da Haşmet Gürkan Sokaktaki Merkezinde kendi faaliyetleri hakkında bilgi vermiş ve farklı insan hakları konuları ile ilgilenen, çeşitli Kıbrıslı Türk sivil toplum örgüt temsilcileri ile de bir yuvarlak masa toplantısı düzenlemiştir.

Bu toplantı iki etapta gerçekleşmiştir. Birinci etapta, T. Hammarberg ile KTİHV Mütevelli Heyeti Başkanı Emine Erk, üyelerden Yrd. Doç. Dr. Jale Refik Rogers ve Yrd. Doç. Dr. Kudret Özersay ve vakıf hukukçuları görüşmüş, ikinci etapta ise, insan hakları konuları ile ilgilenen farklı Kıbrıslı Türk Sivil Toplum Örgüt temsilcileri ile (KT Üniversiteli Kadınlar Derneği, KT Gazeteciler Birliği, Homofobiye Karşı İnisiyatif ve Göç, Haklar ve Kimlik Merkezi) görüşme imkanı bulmuştur.

Birinci etap:

Söz konusu toplantıda, Emine Erk, KTİHV'in kuruluş amacını, nasıl kurulduğunu, kurulduğu ilk günden bu yana neleri hedeflediklerini, neler için çalıştıklarını anlattı. Bunun yanında, hazırlanan ve hazırlanmakta olan proje ve raporlardan bahsetti.

Emine Erk, KTİHV'in kuruluşunu tetikleyen en büyük etkenlerden biri olan Annan Planı ve Referandum dönemini anlattı. O dönemde yaptıkları kampanyalar; bu kampanyalarda ve vakfın kuruluş aşamasında kendilerine avukatlar, gazeteciler, sanatçılar, akademisyenler gibi toplumun çeşitli kesimlerinden insanların yardım ettiğini ve destekte bulunduğunu belirtti.

Daha sonra, Emine Erk, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'ne referandumdan sonraki döneme dair değişimleri ve gelişmeleri anlattı. Referandumdan sonra halkın durumunu, beklentilerini ve düş kırıklıklarını anlatmanın yanında, referandumdan sonra yasal mevzuatta olan gelişmeleri de anlattı. Emine Erk, referandum sonrası Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi gibi bazı uluslararası sözleşmelerin meclis tarafından kabul edildiği halde, sözkonusu mevzuatların devletin tanınmaması gibi etkenlerden dolayı pratik hayatta varolan eksiklik ve ihtiyaçları ortadan kaldırmak için yeterli ve tatmin edici olmadığını söyledi.

Kıbrıslı Türkler'e yapılan izolasyonlar, ayrımcılıklar ve insan hakları ihlallerinden bahseden Emine Erk, Kuzey'deki devletin tanınmamasının yanı sıra, Kuzey'de yaşayan Kıbrıslıların da varolduğunun görmezden geldiğini söyledi.

Bu zorluk ve engellere aynı zamanda, küçük bir nüfusa sahip olmanın, çeşitli politik ve stratejik önemi olan bir ada ülkesi olmanın ve adanın bütününde insan hakları konusundaki bilgisizliğin yanında, bilinçli ya da bilinçsiz yapılan insan hakları ihlallerinin de zorluk ve çözümsüzlük kattığını vurguladı.

İşte bu nedenlerden dolayı, toplum olarak kendimizi geliştirebilmek, sosyal ve politik zorlukları aşmak, Sivil Toplum Örgütleri'ne destek olmak ve insanlarımızın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan KTİHV'nin hedeflerine ulaşmak için, gerek Avrupa Konseyi'nin, gerekse diğer uluslararası kuruluşların yardımlarına ihtiyaç duyduklarını söyledi.

Kuzey'deki devletin tanınmamasından dolayı, uluslararası kuruluşlardan gelen yardımlardan yoksun olduklarını belirten Erk'e, yapılacak yardım ve sağlanacak destek yolunda devletin tanınmamasının önemli olmadığını söyleyen Thomas Hammarberg, kendisinin de sözkonusu düşüncelere katıldığını ve benzer düşünceleri paylaştığını mesajını verdi.

Bu etapta, son olarak, KTİHV hukukçularından Ceren Göynüklü, Öncel Polili ve KTİHV danışmanı Erol Akdağ tamamlanma aşamasında olan projelerinden ve aktivitelerinden bahsettiler. "Görünmezler Projesi" adı altında kadınların, çocukların,

engellilerin ve cinsel yöneliminden dolayı ayrımcılığa uğrayan kişilerin (LGBT bireylerin) haklarını, hukuki ve sosyal yönden inceleyerek, bu konularda Kuzey Kıbrıs'ın durumu hakkında bir haritalandırma yapmaya çalıştıklarını; halen çalışma aşamasında olan bu projeyi vakıf hukukçuları ve gönüllüler tarafından yürütmekte olduğunu söylediler. Ayrıca, mülteci hakları hakkında araştırmalar yapılıp, rapor hazırlamanın yanında, mültecilere ve sığınmacılara yardım, kalacak yer, iş ve eğitim olanaklarına ulaşmada yardımcı olmaya çalıştıklarını da belirten hukukçular; bunların yanında, cezaevleri ve tutuklu hakları; insan kaçakçılığı ve ticareti ile ilgili hazırlanan raporlar hakkında bilgi verdiler. Tüm bunlarla birlikte, Kıbrıslı Türkler'in, mülkiyet hakkı ihlal edilen kişilerin ve kayıp yakınlarının hakları ile ilgili araştırmalar yapılıp, gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuatta hukuki yollar ve çözümler aramakta olduklarını dile getiren vakıf hukukçuları ayrıca, azınlık hakları ve göçmen işçiler ile ailelerinin haklarının araştırılması ve raporlandırılmasının planlanan konular arasında olduğunu söylediler.

KTİHV hukukçuları tarafından hazırlanan raporlarda ve çalışmalarda bahsi geçen konuların sosyal ve hukuksal yönünün incelenmesinin yanında, Devlet'te eksik olan ya da değiştirilmesi gereken mevzuatlar için yasa taslağı ve önerilerin de hazırlanmakta olduğu belirtildi. Kuzey Kıbrıs'ta çeşitli uluslararası sözleşmelerin kabul edilmesine rağmen, söz konusu mevzuatların uygulanması konusunda büyük sorunlar yaşandığını söyleyen KTİHV yetkilileri, bunun en büyük nedeninin Kuzey Kıbrıs'ta ulusal ya da uluslararası bir denetleme mekanizmasının bulunmaması olduğunu belirttiler.

İkinci etap:

Bu toplantıda, KTİHV Mütevelli Heyeti Başkanı Emine Erk, üyelerden Yrd. Doç. Dr. Jale Refik Rogers ve Yrd. Doç. Dr. Kudret Özersay, KTİHV hukukçuları ve KT Üniversitesi Kadınlar Derneği'nden Gülden Plümer Küçük, KT Gazeteciler Birliği'nden Sami Özüslü ve Tümay Tuğyan, Homofobiye Karşı İnisiyatif'den Reşat Şaban ve Göç, Haklar ve Kimlik Merkezi'nden Mine Yücel gibi Sivil Toplum Örgütleri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammarberg ile görüşüp sorularına cevap arama fırsatı buldular.

Gülden Plümer Küçük, derneğin yayınlamış olduğu kitaplardan ve araştırmalardan bahsettikten sonra, temel amaçlarının toplumda ve yasal alanda kadınlara eşitlik sağlanması olduğunu belirtti. Bunun yanında, Avrupalı Kadınlar Lobisi'ne ye olan derneğin, uluslararası düzeyde karşılaştıkları ayrımcılıkları da dile getirdi.

Kıbrıslı Türk Gazeteciler Birliği adına konuşan Sami zuslu, Birlik hakkında kısaca bilgi verip, Kuzey Kıbrıs'taki gazetecilerin büyük bir çoğunluğunun bu Birliğe ye olduğunu, kuruluş amacının gazetecilik bilincinin artırılması olduğunu söyledi.

Sami zuslu, Kıbrıslı Türk gazetecilerin karşılaştıkları ayrımcılıktan doğan zorluk ve sorunları anlattı. Bu sorunlardan birinin, güneye geçişlerde sınır kapılarında yaşandığını söyleyen zuslu, dünyanın her yerinde basın özgürlüğü ve bilgi edinme hakkı varken, kendilerinin bu özgürlükten mahrum bırakıldığını, özellikle Türk gazetecilerin güneye geçişlerinde basın kartlarının kabul edilmemesinin ve çıkarılan zorlukların, onlara yapılan bu ayrımcılığın hak ve özgürlüklerinin ihlali olduğunu vurguladı. Ayrıca, zuslu Kuzey Kıbrıs'ta Telif Hakkı Yasası'nın olmayıřından¹ ve yazdıkları yazıların, çektikleri fotoğrafların telif haklarının ihlal edildiğini, insanların bunları hiçbir engel olmaksızın kopyalayabildiğinden söz etti.

Homofobiye Karşı İnsiyatif'den Reşat şaban, derneğin kuruluş amacının eşcinselliğin gerek toplumda gerekse yasalar önünde suç sayılmasını (ceza yasasının 171. maddesi²) nlemek, toplumun bu konudaki bilincini ve duyarlılığını artırmak, eşcinsel olduğundan dolayı toplumdan dışlanan, kötü muameleye ve ayrımcılığa uğrayan, bu yüzden temel hakları ihlal edilen insanları korumaya çalışmak olduğunu söyledi. Derneğin uluslararası sözleşmelerle ve davalarla³ kabul edilen eşcinsel haklarının ülkemizde de emsal teşkil etmesi ve uygulanması gerektiğini, bunun için de çalışmalarını sdrdklerini anlattı. Ayrıca derneğin ILGA (International Lesbian and Gay Association) gibi uluslararası derneklerle bağlantıları olduğunu aktardı. İnsiyatif olarak karşılaştıkları zorluklar ve ayrımcılıklardan bahseden şaban, bunların, sadece uluslararası

¹ Bkz. Fasal 264 Telif Hakkı Yasası. (www.mahkemeler.net)

² Bkz. Fasal 154 Ceza Yasası. (www.mahkemeler.net)

³ Modinos v Cyprus 15070/89

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Modinos%20%7C%20Cyprus&sessionid=21362576&skin=hudoc-en>

değil ulusal düzeyde de yaşandığını söyleyerek; örneğin Oya Talat'ın başkanı olduğu Kadın dayanışma Konseyinin önerdiği Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurumu'nun da kendilerini dışladığını ve bunun ayrımcılık olduğundan bahsetti.

KTİHV hukukcularından Öncel Polili, "ırkçılık" la ilgili yaptığı araştırmalardan bahsetti. Bu araştırmanın, Türkiye'den ülkemize gelen göçmenler, başka ülkelerden gelen göçmenler, mülteciler ve insan kaçakçılığı mağdurları (özellikle kadınlar) olarak dört farklı kategoriye ayrıldığını anlattı.

İnsan kaçakçılığı ve kadın ticareti konusunda araştırmalar yapan KTİHV hukukçusu Ceren Göynüklü, araştırmasında karşılaştığı zorluklardan bahsederken, bu zorlukların yasal mevzuattaki eksikliklerden, ülkede daha önce bu konuda kapsamlı araştırmaların ve raporların çok fazla olmadığından kaynaklandığını söyledi. Ceren Göynüklü, bu konuda en önemli yükümlüğünün hükümette olduğunu söyleyip, hükümetin toplum bilincini artıracak politikalar ve bilinçlendirme programları hazırlamasının, toplumun bilinçlendirilmesinin ve bunların yanısıra yasal mevzuattaki eksikliklerin giderilmesinin büyük önem taşıdığını vurguladı.

Göç, Haklar ve Kimlik Merkezi'ni temsilen Mine Yücel, Kadın Kaçakçılığı konusunda yaptığı araştırmaları ve tamamladığı raporu anlattı. İnsan kaçakçılığı konusundaki duyarlılık ve bilinçlendirilmenin sadece Kuzey'de değil, tüm adada artırılması gerektiğini vurgulayan Mine Yücel, ayrıca, raporunda hükümete sunulmak üzere mevzuat konusundaki eksiklikleri ve yapılması gerekenleri anlatan bir öneri raporunun da hazırlandığını söyledi.

Ayrıca hakların ve ihlallerinin denetlenmesi konusuna da deyinen Mine Yücel, "Bizler, birilerinin çıkarlarına ters düştüğümüzde gerçekleri söyleyip, insan haklarının ihlal edildiğini savundugumuzda tehdit edildik ya da umursanmadık. Bu nedenle, bir kontrol mekanizmasına ihtiyac vardır." dedi.

Bu toplantılarda ortaya çıkan bilgi ve yorumların ışığında, söylenilebilir ki: ülkemizde insan hakları konusunda devlet kurumlarının, insan haklarına saygı duyma, bu hakları koruma, ve bu hakların ihlalini engellemek için önlemler alma; ayrıca halkın

bilinçlendirilmesi gibi görevlerini yerine getirmemesinin ya da getirememesinin en önemli nedenleri, ülkeye uygulanan izolasyonlar ve daha da önemli olarak, ülke üzerinde uluslararası düzeyde veya avrupa düzeyinde bir denetleme mekanizmasının olmamasıdır. Varolan izolasyonlar çoğunlukla politik nedenlerden ötürü olsa da, “yasadışı devlet” sıfatına sahip olan Kuzey Kıbrıs’ta yaşayan insanların da sözkonusu devlet gibi yok sayılması, haklarının savunulmaması ya da denetlenmemesi, bu izolasyonun sınırlarının aşılmasıdır. Kuzey Kıbrıs’taki devletin tanınmaması, buradaki insanların haklarının ve özgürlüklerinin korunma altına alınamayacağı ve yapılan ihlallerin ve işlenen suçların cezasız kalacağı anlamına gelmemelidir. Tanınmayan bir ülkedeki insanların daha az hakka ve daha az özgürlüğe sahip olması kabul edilemez bir olaydır. Kuzey’deki devlet tarafından yasaların kabul edilmesi, bir kontrol mekanizması olmadığı sürece hiçbir önem taşımamaktadır. Uluslararası düzeyde kendimizi yükümlü ve zorunlu hissetmediğimiz sürece, bu ihlallerin sonu gelmeyecektir.

ÖztenUğurlubirel

Özge Özoğul